

27.1.2022

VMJulKICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika 27.1.2022 klo 9.00-11.00

Paikka Teams

Osallistujat	Jarkko Levasma	ICT-johtaja, VM	pj
	Maria Nikkilä	tietohallintoneuvos, VM	vpj
	Mikko Levämäki	erityisasiantuntija, SM	jäsen
	Johanna Kari	neuvotteleva virkamies, SM	varajäsen
	Mari Starck	yksikön johtaja, LVM	varajäsen
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM	jäsen
	Liisa Huhtala	hallitusneuvos, TEM	jäsen
	Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, STM	jäsen

Sihteeristö:

Markus Rahkola	erityisasiantuntija, VM	
Kimmo Mäkinen	erityisasiantuntija, VM	
Riitta Partala	kehityspäällikkö, DVV	
Juhani Ruutu	ylitarkastaja, POHA	
Sami Kettunen	hankepäällikkö, VM	pääsihteeri
Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM	sihteeri

Erikseen kutsuttuna	Maarit Huotari	lainsäädäntöneuvos
	Emilia Laitala	erityisasiantuntija
	Jesse Heiskanen	erityisasiantuntija
	Alexandra Hacklin	koordinaattori
	Verna Heino	ohjelmapäällikkö
	Teemu Kääriäinen	erityisasiantuntija

Poissa Laura Eiro ylijohdaja, LVM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (Jarkko Levasma)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin. Esityslistasta poiketen asiakohdassa 3. esittelijänä Maarit Huotari ja asiakohdassa 5. esittelijänä Riitta Partala. Digitaalisen henkilöllisyyden ohjelmassa 1.1.2022 aloittaneet henkilöt Teemu Kääriäinen, Verna Heino ja Alexandra Hacklin esittäytyivät.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen (liitteet 1a ja b) (Jarkko Levasma)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisten kokousten pöytäkirjat (8.12.2021 ja 12.1.22)

Päätös: Edellisten kokousten pöytäkirjat hyväksyttiin.

3. Hallituksen esityksen luonnos lausuntokierrokselle (Maarit Huotari, Sami Kettunen) (liitteet 2a-2d)

Maarit Huotari esitteli hallituksen esityksen luonnoksen valmistelutilanteen.

Valmistelun perustana ohjausryhmän tekemät linjaukset hankkeen ratkaisuihin sekä operatiiviset kuvaukset ja taustatiedot toteuttavilta virastoilta. Valmistelu on olennaisilta osin toteutettu hyvin nopealla aikataululla ja kokonaiskuva on osin hajanainen. Lausuntokierroksen aikana on tärkeää tunnistaa mahdollisia puutteita ja epäjohtamismukaisuuksia.

Edellisen käsittelyn jälkeen tehdyt merkittävät muutokset tai lisäykset

- Vaihtoehtoisen välineen säädösehdotukset perusteluineen. Muutettu sääntelyä identiteetin todisteen myöntämisestä digitaaliseen henkilöllisyydestodistukseen: todisteen myöntäisi DVV. Säädösehdotus muuttaa linjausta, minkä ohjausryhmä on aiemmin tehnyt. DVV myöntää myös nykyisin passin varmenteen. Olennaista on, että poliisi tekee liitoksen henkilöllisyyden ja henkilön välillä
- Ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen myöntäminen henkilökohtaisessa asiointissa (vrt. yksin etärekisteröinti)
- Pykäliin ja perusteluihin tunnistetut muokkaustarpeet:
  - Vaihtoehtoisen välineen vaatimukset, suhde varmuustasoasetukseen ja mahdollinen arviointi (lausuntokierroksella)
  - Säädösryhmän ja hankkeen kommentteja huomioitava edelleen (kriittiset käsitelty)
  - Säädöstekniset tarkistukset ja viimeistely

Säädösryhmä käsitellyt luonnosta 21.1.:

- Tunnistetut täydennystarpeet: Vaikutusarviointi
- Perustuslaki ja säätämisyjärjestys: luonnostekstejä mukana, mutta edellyttää laajempaa työstämistä ja täydentämistä
- Edellisten piiriin sisällytettävä alustavaa analyysiä kilpailu- ja valtioneuvoston oikeudellisesta tilanteesta.
- Esityksen laajempi viimeistely säädösryhmän kommenttien pohjalta, asiantarkistukset sekä esitystekninen muokkaus.

Päätösesityksenä esitettiin, että hallituksen esitysluonnos toimitettaisiin lausunnoille ministeriön luonnoksena.

Käydyssä keskustelussa kannatettiin ehdotusta, että esitys lähtisi lausunnoille ministeriön luonnoksena. Sisäministeriön edustaja täydensi, että käyntiasioinnin siirtymäaika säännökset olisi tarpeellista kirjata mukaan pakettiin.

Päätös: Esitys lausuntokierrokselle ministeriön luonnosesityksenä hyväksyttiin. Lausunnoille lähtevän esityksen mukana on lähdössä myös ruotsinkieliset pykälät, tiivistelmä ja ratkaisukuvaus. Ennen lausuntokierrosta esitystä ei kierrätetä erikseen ohjausryhmän käsittelyyn

Sami Kettunen esitteli vaikutusarvioinnin tilannekatsauksen

Vaikutusarviointiryhmä on kokoontunut neljä kertaa. Ryhmä sai pykäläluonnokset käyttöönsä 10.1.2022, ratkaisukuvaus marraskuun lopulla. Vaikutusten arviointi suurelta osin jäsentymätön ja vaatii tarkennuksia. Valmisteltu vaikutuksia arvioivia kysymyksiä vaikutuksiin erityisesti yksityisen sektorin toimijoille.

Taloudellisten vaikutusten arviointiin toivotaan tarkennuksia yksityiseltä sektorilta lausuntokierroksella. Huomioitava myös HE: iin kuulumaton kysymys julkisen sektorin maksuista luottamusverkostoimijoille tunnistustapahtumista suomi.fi:n kautta, on vielä avoinna. Viranomaisten toimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointi osin kirjoitettu vaikutukset tehtäviin ja menettelytapoihin. Avoinna vaikutukset viranomaisten vastuisiin, velvollisuuksiin ja tiedonhallintaan liittyvät muutokset (ehdotettava sääntely vielä osin avoinna). Yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi osin kirjoitettu. Avoinna yhdenvertaisuusnäkökulmat (sääntely, vaihtoehtoinen väline, erilaiset toteutusmallit, kustannukset ja vaikutukset). Tietoyhteiskunta-vaikutukset suurelta osin kirjoittamatta.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että esitysluonnoksessa olisi tärkeää todeta vaikutustenarvioinnin osittainen keskeneräisyys ja miltä osin sitä tullaan

täydentämään. Erityisesti yksityisen puolen vaikutusten tarkentaminen on tarpeen ja lausuntokierroksella niistä pyydetäisiin näkemyksiä.

Päätös: Ratkaisu vaihtoehtoisen välineen ja ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen osalta on tarkentunut. Hallituksen esityksen luonnoksen osalta on paljon selvitettävää, jota ennen lausuntokierrosta ja lausuntokierroksella saadaan täydennettyä, jotta saadaan mahdollisimman hyvä lopullinen vaikutusarviointi eduskuntakäsittelyä varten. Arvioinnin keskeneräisyys tuodaan esiin ministeriön esitysluonnoksessa kilpailuvaikutusten yhteydessä. Kysymysten arviointia päätetään jatkaa lausuntokierroksen aikana, hyödyntäen myös lausuntokierroksella saatavaa palautetta.

Säädösvalmistelun suhde kilpailu- ja valtioneuvostoarvioon

Hankkeen valmistelussa ja aikana on teetetty kaksi ulkopuolista selvitystä oletetun ratkaisun kilpailu- ja valtioneuvostoarvioista kysymyksistä. Viimeisin selvitys tehtiin lokakuussa silloin käytävissä olleen ratkaisukuvauksen pohjalta. Selvitykset antavat aineksia kilpailu- ja valtioneuvostoarvioon, mutta eivät yksiselitteisesti tai tyhjentävästi vastaa sääntelyn kohteena olevien ratkaisujen kilpailuoikeudelliseen asemaan. Arviointia on vielä tehtävänä.

Tunnistettu digitaalinen henkilöllisyystodistus, ulkomaalaisen asiointiväline sekä vaihtoehtoinen väline. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen osalta liittyy sähköiseen asiointiin ja erityisesti yksityisen sektorin osalta. Ulkomaalaisen asiointivälineen osata yksityiskohtainen arvio ratkaisun yksityiskohtiin ja oletettuihin markkinavaikutuksiin on tarpeen. Vaihtoehtoisen välineen osalta arviointia ei ole ehditty tehdä.

Päätös: Ohjausryhmä hyväksyi, että esitysluonnos voidaan valmistella lausuntokierrokselle ilman, että kilpailu- ja valtioneuvostoarvioita kysymyksiä on voitu tyhjentävästi arvioida. Arvioinnin keskeneräisyys tuodaan esiin ministeriön esitysluonnoksessa kilpailuvaikutusten yhteydessä. Kysymysten arviointia päätetään jatkaa lausuntokierroksen aikana hyödyntäen myös lausuntokierroksella saatavaa palautetta.

4. Hankkeen tilannekatsaus ja riskit (liite 3)

Sami Kettunen esitteli hankkeen tilannekatsauksen ja riskit liitteen 3 mukaisesti.

EU:n eIDAS-asetusluonnoksella vaikutuksia lainsäädäntötyöhön ja aikatauluihin. Tekninen toteutus ei henkilöllisyyden osoittamisen osalta ole edennyt suunnitelmien mukaan ja siihen liittyy edelleen riskejä. Lainsäädäntötyön aikataulu

kriittinen. Merkittävimpiin riskeihin ja hallintatoimiin ei ole tullut muutoksia edellisen ohjausryhmäkäsittelyn jälkeen.

Käydyssä keskustelussa kysyttiin toteutusvaiheen hankintojen etenemisestä?

Keskustelussa vastattiin, että Digi- ja väestötietovirastolla tekninen toteutus on tarkoituksenaan hoitaa olemassa olevien kehityssopimuksien avulla. Toteutukseen yhdistetään tietyiltä osin valmistuotteita (ns. hybridimalli). Hankinnan valmistelu ulkomaalaisten etärekisteröintiä varten on käynnistymässä.

Päätös: Otettiin tiedoksi. Ohjausryhmän tietoon toivottiin kokonaiskuvaa hankkeen toteutuksesta.

5. Hankkeen ratkaisukuvaus (liitteet 4 ja 5a-c)

Riitta Partala esitteli hankkeen ratkaisukuvauksen käyntiasiointiin liittyen.

Ohjausryhmä käsitteli kokouksessaan 8.12.2021 digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyntiasiointiominaisuuksien käyttöönoton vaiheistusta. Ohjausryhmä ei puoltanut esitystä, vaan esitettiin että vaikutustenarviointi tulee täsmentää hanketasolla tavoitteiden ja koko prosessin käyttöönoton kannalta, erityisesti käyntiasioinnin tarkastusrajapinnan osalta.

DVV kontaktoi neljää eri toimialojen laajaa organisaatiota ja haettiin heidän ajatuksiaan digitaalisen henkilöllisyyden kassajärjestelmäintegraation toteutuksen aikatauluvaihtoehdoista. Toimijoille esitettiin aikatauluvaihtoehdot seuraavasti:

- 1 v. viive: Rajapinnan julkaisu 31.12.2023, jota ennen toimijoilla on mahdollisuus ratkaisujen pilotointiin.
- Alkuperäinen: Rajapinnan julkaisu 31.12.2022, jolloin toimijoilla olisi integraation tuotantomahdollisuus v. 2023 aikana.
- Fast track: Rajapinnan julkaisu jo vuoden 2022 aikana tähdäten siihen, että integraatio voisi parhaimmillaan olla tuotantokäytössä 1.1.2023.

Johtopäätökset selvityksen perusteella olivat, että vuoden viive käyntiasioinnin rajapinnan julkistamisessa vaikuttaa perustellulta. Toimijat halusivat tuntea ja ymmärtää muutoksen sisällön paremmin, jotta mittavalta vaikuttavia käyntiasioinnin muutostöitä voidaan edes harkita. Tämä koskee erityisesti niitä tahoja, joiden liiketoimintamallissa kiinteät linjakassat ovat keskiössä. Tällä hetkellä päätöksenteon pohjaksi ei ole riittävää informaatiota. Lainsäädännössä pitäisi varmistaa, että 1.1.2023 alkaen on siirtymäaika, jossa toimijalla on mahdollisuus tehdä käyntiasioinnin todentaminen joko digitaalisen henkilöllisyyden tai perinteisten paperitodistusten avulla.

Käydyssä keskustelussa sisäministeriö ei puoltanut esitystä käyntiasioinnin rajapinnan viivästetystä käyttöönnotosta. Tehty vaikutustenarviointi ei ole riittävää, alkuperäinen aikataulu yhdistettynä varsinaiseen siirtymäaikaan toisi samat tulokset. Onko ehdotukset tehty ohjausryhmässä hyväksytyin alkuperäisen aikataulusuunnitelman mukaisesti? On myös viestinnällisesti vaikea asia. Päätöksenteon perusteeksi faktoja ei ole riittävästi.

Keskustelussa lisättiin, että DVV:ltä ja POHA:lta tarvitaan kustannusarviot vuodelle 2023. POHAN osalta kustannusarviota on valmisteltu. POHAN aikatauluun on tullut kahden kuukauden siirtymä eli jatko tarvitaan joka tapauksessa. POHA:n resurssikulut pystytään kattamaan nykyisillä henkilöresursseilla.

Lisättiin myös, että DVV:ssä ei tunnisteta vaikutuksia POHAN hankkeeseen. Siirtoehdotus on lähtenyt tuotekehityksen pohjalta, tunnistetut rajapinnat ja kustannukset kasvavat suureksi. Käyntiasioinnin rapapintojen avaamisen viivästyttämisen taustalla vaikuttimena on eIDAS-työ ja sieltä tuleva ohjaus standardien osalta.

Päätös: Ratkaisukuvaus käyntiasioinnin osalta jätettiin toistaiseksi avoimeksi.

Sami Kettunen esitteli päivitettyä ratkaisukuvausta (v. 0.8)

Päätös: Ratkaisukuvaus v0.8 hyväksytään muilta osin, mutta seuraavat asiat tarkennetaan ratkaisukuvaukseen 14.2. mennessä: varmennettujen henkilötietojen eheyden varmistaminen, kuvataan tunnistustavan ja varmuustason välittäminen asiointipalveluille, tarkennetaan peruuttamiseen liittyvät asiat sekä tiedon hyödyntäjän tunnistaminen. Tarkennukset hyväksytään seuraavassa ohjausryhmän kokouksessa 10.3.

6. Muut asiat (Jarkko Levasma)

- Tulevat kokoukset: 10.3, 7.4, 5.5, 16.6, 1.9, 6.10, 3.11. ja 1.12. klo 14-16

7. Kokouksen päättäminen (Jarkko Levasma)

Kokous päättyi klo 10.54.

Liitteet

Liitteet 1a ja 1b, Pöytäkirjat ohjausryhmät 8.12.21 ja 12.1.22
 Liitteet 2a-2d Hallituksen esityksen luonnos
 Liite 3 Hankkeen tilannekatsaus ja riskit
 Liitteet 4-5 Hankkeen ratkaisukuvaus